VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2008. szeptember 11. [1]

I – Bevezetés

1. A jelen ügyben a Bíróságnak arról a fellebbezésről kell határoznia, amelyet az Európai Parlament korábbi képviselője Koldo Gorostiaga Atxalandabaso (továbbiakban: fellebbező) nyújtott be az Elsőfokú Bíróság T-132/06. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2007. április 24-én hozott végzése [2] ellen.

2. Az Elsőfokú Bíróság ezzel a végzéssel elutasította fellebbező által a jogellenesen kifizetett képviselői juttatások megtérítésének szabályozásról szóló, 2004. február 24-i európai parlamenti főtitkári határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet.

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – Az Elsőfokú Bíróság T-132/06. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2007. április 24-én hozott végzése.

II – Jogi háttér

3. Az Európai Parlament képviselőinek költségeiről és juttatásairól szóló szabályzat (a továbbiakban: FID-szabályzat) 27. cikke többek között előírja:

„(2) Az a képviselő, aki úgy véli, hogy a szabályzat alkalmazása helytelen, írásban a főtitkárhoz fordulhat. Amennyiben a képviselő és a főtitkár között nem születik megállapodás, a kérdést a questorok elé kell utalni, akik a főtitkárral való konzultációt követően határoznak. A questorok az elnökkel és/vagy az Elnökséggel is konzultálhatnak.

(3) Amennyiben a főtitkár, a questorokkal való konzultációt követően megbizonyosodik afelől, hogy a jelen szabályzat által előírt, költségtérítés [helyesen: juttatás] címén járó összegeknek az Európai Parlament képviselői javára történő kifizetésére jogosulatlanul

került sor, az érintett képviselőnek utasítást ad ezen összegek visszafizetésére [helyesen: utasítást ad, hogy ezen összegeket az érintett képviselőtől hajtsák be].

(4) Kivételes esetben, és a főtitkárnak a questorokkal folytatott konzultációját követő javaslata alapján, az Elnökség a költségvetési rendelet 73. cikkével, illetve annak végrehajtási szabályaival összhangban a főtitkárt – a képviselő által jogosulatlanul felhasznált összegek visszafizetéséig – a parlamenti juttatások kifizetésének felfüggesztésére jogosíthatja fel.

Az Elnökség a határozatát a képviselő megbízatásának hatékony gyakorlására, és az intézmény megfelelő működésére tekintettel hozza meg, miután az említett határozathozatalt megelőzően az érintett képviselőt meghallgatta."

4. Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet [3] (a továbbiakban: költségvetési rendelet) 71. cikkének (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„A Bizottság számára rendelkezésre bocsátott saját forrásokat, és bármely nem vitatott, meghatározott összeget és esedékes követelést a számvitelért felelős tisztviselőnek szóló beszedési utalvány állapít meg, amelyet az adósnak megküldött terhelési értesítés követ – mindkét okmányt az engedélyezésre jogosult illetékes tisztviselő készíti el."

5. A költségvetési rendelet 73. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A számvitelért felelős tisztviselő az engedélyezésre jogosult illetékes tisztviselő által szabályszerűen kiállított beszedési utalványok szerint jár el. Kellő körültekintéssel kell eljárnia annak biztosítására, hogy a Közösségek megkapják bevételeiket, és gondoskodnia kell a Közösségek jogainak védelméről.

A számvitelért felelős tisztviselő úgy szedi be az összegeket, hogy ellentételezi azon egyenértékű követelésekkel, amelyek a Közösségek oldalán az olyan adó sokkal szemben állnak fenn, akiknek szintén vannak a Közösségekkel szemben nem vitatott, meghatározott összegű és esedékes követelései."

3 – HL L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet. 4. kötet, 74. o.

6. Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. december 23-i 2342/2002/EK, Euratom bizottsági rendelet [4] 83. cikke szerint:

„Az eljárás bármely pontján az illetékes engedélyezésre jogosult tisztviselő és az adós értesítését követően a számvitelért felelős tisztviselő beszámítás útján szedi be a megállapított esedékessé váló követelés összegét, amennyiben az adós is rendelkezik olyan nem vitatott, határozott összegű, esedékes követeléssel a Közösségekkel szemben, amely egy kifizetési utalványban megállapított összeghez kapcsolódik."

7. Az Elnökség által 2002. december 4-én elfogadott, az Európai Parlament költségvetésének végrehajtásáról szóló belső szabályzat 5. cikke kimondja:

„(3) Az elnök által képviselt intézmény által hozott hatáskörátruházó határozat a főtitkárt felhatalmazás által engedélyezésre elsődlegesen jogosult tisztviselőnek nevezi ki.

(4) Az átruházást [helyesen: átruházott hatáskört] az engedélyezésre elsődlegesen jogosult tisztviselő az engedélyezésre jogosult tisztviselőkre ruházza tovább. A továbbruházott jogkört az engedélyezésre jogosult tisztviselők az engedélyezésre másodlagosan jogosult tisztviselőkre ruházzák tovább."

III – Tényállás és eljárás

A – *A jogvita előzményei*

8. A fellebbező a Parlament korábbi képviselője, aki az ötödik törvényhozási időszak során (1999–2004) töltötte be megbízatását. A 2003. november 26-i levelében a főtitkár megállapította, hogy a különböző képviselői költségtérítések felhasználásra vonatkozó igazoló okiratok hiányában a fellebbezőnek 176 516 euró tartozása van az Európai Parlament felé. Ezen tartozás egy részét 2002 óta már megtérítették.

9. A 2004. február 24-i határozatában a főtitkár úgy rendelkezett, hogy a napidíj és általános költségtérítés egy részét visszatartja a megtérítendő összeg fennmaradó 118 360,18 euró nagyságú részének beszámítás útján való behajtása érdekében. Ez a határozat azt is előírta, hogy abban az esetben, ha a fellebbező megbízatása az Európai Parlament felé fennálló tartozá-

4 – HL L 357., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 145. o.

sának visszafizetése előtt véget ér, a fennmaradó fizetendő összeget a megbízatás lejártakor fizetendő átmeneti juttatásból és a fellebbezőnek járó valamennyi más kifizetésből visszatartják.

10. 2004. április 20-án a fellebbező az Elsőfokú Bíróság előtt a 2004. február 24-i határozatával szemben megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be. A határozat megsemmisítése iránti keresete alátámasztására nyolc jogalapot terjesztett elő.

11. Az Elsőfokú Bíróság a T-146/04. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2005. december 22-én hozott ítéletével [5] részben megsemmisítette a 2004. február 24-i határozatot. Ezen ítélet 84. pontjában az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a megtámadott határozat alapvetően két részt tartalmaz, nevezetesen egyrészt a főtitkár arra vonatkozó megállapítását, hogy a benne szereplő összegeknek a fellebbező részére történt kifizetésére jogalap nélkül került sor, és azokat meg kell téríteni, valamint másrészt a behajtásnak a fellebbező részére kifizetendő juttatások beszámítása útján való végrehajtására vonatkozó döntést. Miután megvizsgálta az első jogalap második részét, amely kizárólag a megtámadott határozat második részének jogszerűségére vonatkozott, az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette ezt a határozatot, amennyiben az úgy rendelkezett, hogy a fellebbező tartozását képező összeget beszámítás útján kell beszedni. Az Elsőfokú Bíróság ezt a határozatot a FID-szabályzat 27. cikkének (4) bekezdésében előírt eljárás megsértésére alapozta, mivel a főtitkárnak az elnökség megfelelő meghatalmazása nélkül nincs hatásköre a kérdéses beszámításról rendelkezni.

12. Az ítélet rendelkező részének első két pontja a következőképpen szól:

„1. Az Elsőfokú Bíróság megsemmisíti az Európai Parlament főtitkárának a fellebbező részére költségek és parlamenti juttatások címén folyósított összegek behajtásáról szóló, 2004. február 24-i határozatának azon részét, amely akként rendelkezik, hogy a felperes tartozásának megfelelő összeg beszedésére behajtás útján kerül sor.

2. Az Elsőfokú Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.”

13. Egyik fél sem nyújtott be fellebbezést ezzel az ítélettel szemben.

5 – Az Elsőfokú Bíróság T-146/04. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2005. december 22-én hozott ítélete (EBHT 2005., II-5989. o.).

14. A 2006. február 1-jei határozatával az Elnökség a FID-szabályzat 27. cikkének (4) bekezdése alapján megbízta a főtitkárt a jogalap nélkül kifizetett juttatások behajtásával.

15. 2006. március 22-én a főtitkár új határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat) fogadott el a fellebbezővel szemben, amely a fellebbező tartozásának megtérítése iránti eljárás folytatására irányul, és amelyben a meghatalmazás hiányához kapcsolódó eljárási hibát a 2005. december 22-i ítélet rendelkezéseinek megfelelően orvosolni kívánta.

16. A megtámadott határozatban a főtitkár mind a 2005. december 22-i ítéletet, mind az Elnökség 2006. február 1-jei határozatát figyelembe vette. A főtitkár úgyszintén hivatkozott a 118 360,18 eurós tartozás megállapítását lehetővé tévő lényeges eljárási szakaszokra és arra a tényre, hogy a határozatot a 2005. december 22-i ítélet végrehajtásaként hozták.

17. A megtámadott határozat rendelkező részének 1. pontja szerint a Parlament számvitelért felelős tisztviselőjét a 118 360,18 euró összegű tartozás behajtásával a költségvetési rendelet 73. cikkének megfelelően bízták meg. Az 1. és a 2. pont kifejti, hogy a megtérítésre a fellebbezőnek járó juttatásokkal és más kifizetésekkel szembeni beszámítás útján is sor kerülhet.

B – *Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott végzés*

18. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. május 12-én benyújtott keresetlevelében a fellebbező előterjesztette a 2006. március 22-i határozat megsemmisítése iránti keresetet. A keresetben kérte a megtámadott határozat megsemmisítését és az Európai Parlamentnek a költségek viselésére való kötelezését.

19. A fellebbező a kérelmeit tizenegy jogalapra alapította, amelyeket az Elsőfokú Bíróság mind elutasított. A megtámadott végzéssel az Elsőfokú Bíróság a keresetet teljes egészében elutasította, és a fellebbezőt kötelezte a költségek viselésére.

20. A továbbiakban a megtámadott végzésnek csak azokat a részeit idézzük, amelyekre a fellebbezés utal.

21. A fellebbező az első jogalapban a jogerő megsértésére hivatkozik, mivel álláspontja szerint a behajtás iránti eljárás hibájának orvoslása nem volt lehetséges, mivel az Elsőfokú Bíróság egy hatásköri szabály megsértése miatt semmisítette meg a 2004. február 24-i határozatot. Mivel ezen aktus jogilag nem létező, annak orvoslása kizárt.

22. Az Elsőfokú Bíróság ebben a vonatkozásban a megtámadott végzés 30. pontjában hangsúlyozta, hogy a főtitkár – tekintettel a FID-szabályzat 27. cikkének (4) bekezdésére, amelyet az ítélet 86–97. pontja értelmezett – jogosult volt a 2006. március 22-i határozat meghozatalára azt követően, hogy az Elnökség e rendelkezésnek megfelelően megbízta a szóban forgó összegek behajtásával. Továbbá az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 32. pontjában ehhez hozzátette, hogy ha az ítéletet követően a 40 398,80 euró visszatartása elvesztette a jogalapját, ez a körülmény nem eredményezi a fellebbezőnek a Parlamenttel szemben fennálló 118 360,18 euró összegű tartozásának törlését, mivel ettől különböző az a kérdés, hogy lehetséges-e ezen összeg beszámítás útján való visszakövetelése.

23. Ebből következően az Elsőfokú Bíróság az első jogalapot mint nyilvánvalóan megalapozatlant elutasította.

24. A fellebbező a harmadik jogalapban *vis maiorra* hivatkozik annak magyarázataként, hogy miért volt lehetetlen bizonyos költségekre vonatkozó igazoló okiratok benyújtása.

25. Az Elsőfokú Bíróság ezt a jogalapot mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant elutasította, mivel álláspontja szerint ez az érv nem teheti kérdésessé a 2005. december 22-i ítélet jogerejét.

26. A fellebbező a hetedik jogalapban felrója az Elnökség 2006. február 1-jei határozata közlésének elmaradását. A fellebbező úgy vélte, hogy a Parlament megsértette a helyes hivatali magatartás európai kódexének 20. cikkét, amely az ügyfél érdekeit érintő határozatok közlésének kötelezettségét vezeti be.

27. Az Elsőfokú Bíróság ezt a jogalapot mint nyilvánvalóan megalapozatlant elutasította, hivatkozva e szabályzat nem kötelező jellegére.

C – *A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei*

28. A fellebbező a jelen fellebbezést a 2007. július 2-án kelt, a Bíróság Hivatalánál 2007. július 5-én nyilvántartásba vett beadványában terjesztette elő, amelyben kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül az Elsőfokú Bíróság T-132/06. sz. ügyben 2007. április 24-én hozott végzését;

– döntsön véglegesen a jogvitáról;

– semmisítse meg az Európai Parlament főtitkárának a 118 360,18 eurós összeg fellebbező általi megtérítését elrendelő, valamint a fellebbező részére járó különböző parlamenti juttatások visszatartását végrehajtó 2006. március 22-i határozatát;

– kötelezze az alperest a saját költségei, valamint a fellebbező részéről felmerült költségek viselésére.

29. Az Európai Parlament a 2007. szeptember 18-án benyújtott válaszbeadványában azt kérte, hogy a Bíróság:

– teljes egészében utasítsa el a fellebbezést mint megalapozatlant;

– kötelezze a fellebbezőt az eljárás költségeinek viselésére.

30. A 2007. október 12-i végzésével a Bíróság elnöke megállapította, hogy nem szükséges választ benyújtani.

31. Az írásbeli szakaszt követően 2008. június 5-én tárgyalás megtartására került sor, ahol meghallgatták a feleknek szóbeli észrevételeit.

D – *A fellebbezési jogalapok és a felek érvei*

32. A fellebbező hat jogalapra hivatkozik a megtámadott végzéssel szemben.

33. A fellebbező az *első jogalapjában* vitatja az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 111. cikkére való hivatkozást, amely megfosztja őt a tisztességes eljáráshoz való jogától, mivel az Elsőfokú Bíróság nem hallgatta meg előzetesen, és így nem tudott válaszolni a Parlament érveire. Ezenkívül a fellebbező arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság megakadályozta számára ezen határozat megtámadását, mivel nem tájékoztatta előzetesen a fellebbezőt arról, hogy végzésben fog határozatot hozni. Az Elsőfokú Bíróság ezáltal megsértette a fellebbező védelemhez való jogát, a kontradiktórius eljárás elvét, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot.

34. A Parlament úgy válaszol, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen alkalmazta az eljárási szabályzata 111. cikkét, és nem sértette meg a fellebbező védelemhez való jogát.

35. A fellebbező a *második jogalapjában* előterjeszti, hogy megsértették a pártatlanság elvét, mivel a fellebbező által benyújtott két, T-146/04. és T-132/06. sz. keresetről – amely alapján az Elsőfokú Bíróság a 2005. december 22-i ítéletet, illetve a 2007. április 24-i végzést meghozta – ugyanazok a bírók hoztak érdemi határozatot. Azonban a fent hivatkozott elvből az következne, hogy ugyanazon bíró nem járhat el – főleg ugyanazon az ítélkezési fokon – olyan ügyben, amely egy korábban már megítélt ügy tényállásával megegyező vagy nagymértékben összefüggő tényeken alapul.

36. A Parlament úgy válaszol, hogy a fellebbező által kifejtett érvelés teljesen megalapozatlan és azt a közösségi ítélkezési gyakorlat nem támasztja alá. Egyebekben a megtámadott végzésnek alapul szolgáló ügy arra a kérdésre vonatkozott, hogy a Parlament eleget tett-e a 2005. december 22-i ítéletből eredő kötelezettségeinek. A Parlamentnek emiatt az a véleménye, hogy jogilag nem kifogásolható az a tény, hogy a két ügyben ugyanazok a bírók hoztak határozatot.

37. *Harmadik jogalapjában* a fellebbező azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen ítélte meg a 2005. december 22-i ítélet hatályát. Mivel a Parlament főtitkára által hozott 2004. február 24-i határozatot a hatáskör hiánya miatt megsemmisítették, a fellebbezőnek gyakorlatilag semmi oka nem volt ezen ítélet ellen fellebbezést benyújtani a Bíróság előtt, mivel az, hogy a bíróság megállapította a főtitkár hatáskörének hiányát, az e hibát tartalmazó határozat nemlétezéséhez vezetett.

38. A Parlament ezzel szemben azt hozza fel, hogy az Elsőfokú Bíróság a főtitkár 2004. február 24-i határozatának csak egy részét semmisítette meg. Ezt a határozatot ugyanis csak annyiban semmisítették meg, amennyiben az a fellebbező tartozását képező összegeknek beszámítás útján való behajtását írta elő.

39. *Negyedik jogalapjában* a fellebbező vitatja azt, hogy az Elsőfokú Bíróság módszeresen figyelmen kívül hagyta a fellebbező által a Parlament főtitkára 2006. március 22-i határozatának megsemmisítésére irányuló érveket. Ez a határozat tulajdonképpen a 2004. április 24-i határozattól elkülönülő új határozatnak minősül, és ezért az Elsőfokú Bíróság köteles lett volna az e határozatot vitató minden – akár anyagi jogi, akár eljárásjogi – jogalapot megvizsgálni.

40. A Parlament cáfolja ezt az érvet, és emlékeztet arra, hogy a 2005. december 22-i ítéletben az Elsőfokú Bíróság osztotta a Parlament azon álláspontját, amely szerint az összegeket jogosulatlanul fizették ki. Következésképpen a 2004. február 24-i határozat orvosolható volt.

41. Az *ötödik jogalapjában* a fellebbező azt sérelmezi, hogy az Elsőfokú Bíróság elutasította a *vis maiorra* vonatkozó jogalap vizsgálatát, jóllehet a fellebbező erre a jogalapra a 2004. február 24-i határozattal kapcsolatos keresetében nem hivatkozott. A fellebbező jogalapja inkább a szóban forgó határozatot követő tényeken alapult.

42. A Parlament utal arra, hogy a fellebbező már előterjesztett egy lényegében azonos jogalapot abban az eljárásban, amely a 2005. december 22-i ítéletet eredményezte, és az Elsőfokú Bíróság emiatt helyesen utasította el ezt a jogalapot. Mindenesetre a fellebbező által a *vis maior* fennállásának igazolására felhozott tények csak a 2006. március 22-i határozat elfogadása után következtek be, ennélfogva az nem vezethetett a határozat megsemmisítéséhez.

43. A *hatodik jogalapjában* a fellebbező felrója az Elsőfokú Bíróságnak, hogy az helytelenül tagadta meg annak vizsgálatát, hogy a Parlament megsértette-e a gondos ügyintézés elvét, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 41. cikke és a Parlament által 2001. december 6-án elfogadott helyes hivatali magatartás európai kódexe ír elő. Ebben a tekintetben a fellebbező emlékeztet arra, hogy a fent hivatkozott elv azon alapvető jogelvek közé tartozik, amelyek betartását a Bíróság garantálja.

44. A Parlament úgy válaszol, hogy az Elsőfokú Bíróság annak megállapítására korlátozódott, hogy a hivatkozott szövegnek nincs jogi jellege, tehát helyesen utasította el annak alkalmazhatóságát.

IV – Jogi értékelés

A – *A jogalapok vizsgálata*

1. Első jogalap: a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése

45. A Bíróság alapokmányának 58. cikke értelmében a fellebbezésben csak olyan eljárási szabálytalanságra lehet hivatkozni, amely a fellebbező érdekeit hátrányosan befolyásolta. A fellebbező az első jogalapjában lényegében az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 111. cikkének alkalmazását vitatja, amelyet jogellenesnek tart, amennyiben az megfosztja a tisztességes eljáráshoz való jogától.

46. A fellebbező tehát az érdekeit és jogait sértő eljárási szabálytalanságra hivatkozik. Következésképpen ez a jogalap elfogadható. A továbbiakban meg kell vizsgálni, hogy ez a kifogás is megalapozott-e, azaz hogy az Első-

fokú Bíróság tévesen alkalmazta-e az eljárási szabályzatának 111. cikkét.

47. Eljárási szabályzatának 111. cikke szerint az Elsőfokú Bíróság az eljárás folytatása nélkül indokolt végzéssel határozhat az ügyben, ha nyilvánvalóan nincs hatásköre a kereset elbírálására, illetve ha a kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlan vagy jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan. Az ilyen végzést bármely eljárási szakaszban hivatalból meg lehet hozni, anélkül hogy a feleket ezen lehetőségre vonatkozóan meg kellene hallgatni. [6] Ez az eljárási szabály jogi szempontból mérlegelési mozgásteret biztosít az Elsőfokú Bíróságnak mind az előbb megnevezett jogi feltételek fennállása, mind a végzés útján való határozathozatal lehetősége vonatkozásában. Ez a rendelkezés azonban arra is kötelezi az Elsőfokú Bíróságot, hogy a határozatát minden esetben indokolja.

48. Következésképpen összhangban van az Elsőfokú Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával az, hogy e rendelkezésnek megfelelően valamely határozatot végzés útján is el lehet fogadni, különösen amikor az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy az akta iratai alapján kellően tájékozódott az előtte lévő ügy eldöntésére. [7] Ez volt a helyzet a jelen esetben, amint az a megtámadott végzés 23. pontjából egyértelműen kiderül. Az Elsőfokú Bíróság nemcsak arról volt meggyőződve, hogy a határozathozatal szempontjából lényeges valamennyi tény a rendelkezésére áll, ezért felesleges szóbeli tárgyalást kitűzni, hanem az előterjesztett tények elemzésére tekintettel arról is, hogy a kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlan, és hogy azt részben el kell utasítani, mint nyilvánvalóan megalapozatlant. Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 111. cikkének mint eljárási szabálynak az alkalmazása a jelen esetben jogi szempontból nem kifogásolható.

49. Ezenkívül a fellebbező nem kellő bizonyító erejű formában fejti ki, hogy mennyiben tagadták meg azon észrevételek előterjesztéséhez való jogát, amelyeket írásban még nem tudott előterjeszteni. Közelebbről, a fellebbező még mindig nem jelölte meg a Parlament azon érveit, amelyet a kontradiktórius eljárás keretében elemezni kíván.

50. Következésképpen az első jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

2. Második jogalap: a pártatlan bírósághoz való jog megsértése

51. A bírói pártatlanság elve megsértésének vizsgálatához, amelyet a fellebbező az elsőfokú

6 – Ebben az értelemben Rengeling H.-W., Middeke A. és Gellermann, M.: *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union,* München, 2003., 26. §, 18. pont, 463. o.; Lenaerts, K., Arts, D. és Maselis, I.: *Procedural Law of the European Union*, 2. kiadás, London, 2006., 24-112. pont, 577. o.

7 – Az Elsőfokú Bíróság T-48/91. sz., Minic kontra Számvevőszék ügyben 1991. július 9-én hozott végzésének (EBHT 1991., II-479. o.) 11. pontja és T-79/99. sz., Euro-Lex kontra OHIM ügyben 1999. december 8-án hozott végzésének (EBHT 1999., II-3555. o.) 10. pontja.

eljárás keretében állított, mindenekelőtt szükséges néhány ténybeli pontosítás.

52. A fellebbező azt állítja, hogy a T-146/04. sz. és a T-132/06. sz. ügyekben benyújtott két keresetekről ugyanazok a bírók hoztak érdemi határozatot. Márpedig ez csak annyiban igaz, hogy az Elsőfokú Bíróság második tanácsának valamennyi tagja – akik a T-132/06. sz. üggyel foglalkoztak – részt vett a T-146/04. sz. ügy tárgyalásában is, amelyet a kibővített második tanácsnak osztottak ki. Megfordítva: a T-146/04. sz. ügyet tárgyaló két bíró nem vett részt a T-132/06. sz. ügy tárgyalásában. Ezenkívül, amint azt a fellebbező helyesen hangsúlyozza, a tanácselnök és az előadó bíró feladatát ugyanazok a bírók gyakorolták a vitatott ügyekben.

53. A fellebbező szerint ez a körülmény elegendő annak megalapozásához, hogy megsértették az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Alapjogi Charta) 47. cikke által biztosított jogát a pártatlan bírósághoz és tisztességes eljáráshoz. A fellebbező álláspontja szerint a fent hivatkozott elv megtiltja, hogy ugyanaz a bíró – akár ugyanazon az ítélkezési fokon – olyan ügyben ítélkezzen, amelynek a tényállása megegyezik vagy nagymértékben összefügg egy olyan ügy tényállásával, amelyben már korábban határozatot hozott.

54. Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy a Közösség még nem csatlakozott az EJEE-hez, [8] amely jogi indokokra tekintettel kizárttá teszi ezen nemzetközi egyezmény rendelkezéseinek közvetlen alkalmazását a közösségi jogrendben. [9] Az alapvető jogok azonban az általános jogelvekhez tartoznak,

8 – A Bíróság még az 1996. március 28-i 2/94. sz. véleményében (EBHT 1996., I-1759. o.) is arra a következtetésre jutott, hogy a közösségi jog jelenlegi állapotában a Közösség nem rendelkezik hatáskörrel az EJEE-hez való csatlakozásra. Az Európai Unió azonban jelenleg teremti meg a csatlakozás jogi feltételeit. Így az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés (HL 2004. C 310., 1. o.) I-9. cikkének (2) bekezdése rendelkezett az Unió EJEE-hez való csatlakozásáról. Ezt a felhatalmazást jelenleg az Európai Unióról szóló szerződésnek a Lisszaboni szerződéssel módosított változata (HL C 115., 1. o.) átvette. Az EJEE 2004. május 13-i 14. kiegészítő jegyzőkönyve, amely mindenekelőtt az Emberi Jogok Európai Bíróságára vonatkozó szabályok módosítását tartalmazza, a 17. cikkében előírja, hogy az EJEE 59. cikke a következők szerint módosul: „Az Európai Unió csatlakozhat ehhez az Egyezményhez”.

9 – Az EK 281. cikk szerint a Közösség jogi személy, és a nemzetközi közjog alanyaként főszabály szerint csak az általa ratifikált nemzetközi szerződések kötik. Az EK 300. cikk (7) bekezdése e megállapodásoknak a Közösségen belüli kötelező hatályát is szabályozza kötelezve a közösségi intézményeket és a tagállamokat a Közösség által megkötött megállapodások végrehajtására és betartására. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szabályszerűen és az elsődleges jog előírásainak betartásával megkötött közösségi megállapodások „a közösségi jogrend szerves részét képezik”. A nemzetközi közjog közösségi jogrenden belüli érvényességének feltétele és kezdő időpontja az érintett megállapodás hatálybalépése, azaz a nemzetközi közjogi kötelező jelleg a Közösség számára (lásd a 181/73. sz. Haegeman-ügyben 1974. április 30-án hozott ítélet [EBHT 1974., 449. o.] 5. pontját; a 104/81. sz. Kupferberg-ügyben 1982. október 26-án hozott ítélet [EBHT 1982., 3641. o.] 11–13. pontját és a C-211/01. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8913. o.] 57. pontját). Lenaerts, K. és Van Nuffel, P., *Constitutional Law of the European Union,* 2. kiadás, London, 2005., 17–092. pont, 740. o., úgyszintén utalnak a közösségi megállapodás hatálybalépésére. E szerzők kifejtik azonban, hogy még a tagállamok által kötött megállapodás is kötheti a Közösséget, különösen amikor a Közösség kötelezettséget vállal arra, hogy a hatásköreit e megállapodással összhangban gyakorolja. Ebben a vonatkozásban utalnak az EK 63. cikk (1) bekezdésében említett, a menekültek jogállásáról szóló, 1951. július 28-i genfi egyezményre, valamint annak 1967. január 31-i jegyzőkönyvére, anélkül hogy EJEE-t megemlítenék. Ezenkívül az Európai Unió Tanácsa és az Európa Tanács a 2007. május 10–11-i közös szándéknyilatkozatukban nemcsak a jogalkotás keretében való együttműködésükről állapodtak meg, hanem egyúttal a döntési autonómiájukat is megerősítették.

amelyek megóvását a Bíróságnak biztosítania kell. [10] Ennek során a Bíróság a tagállamok alkotmányos hagyományai és azon iránymutatásai alapján jár el, amelyeket azok az emberi jogok védelméről szóló nemzetközi egyezmények adnak, amelyeknek megkötésében a tagállamok részt vettek, vagy amelyekhez csatlakoztak. Ebben a vonatkozásban különös jelentőséggel bír az EJEE. [11]

55. Ez az ítélkezési gyakorlat az európai integrációs folyamat további fejlődése során beépült az EU 6. cikk (2) bekezdésébe. E rendelkezés szerint az Unió a közösségi jog általános elveiként tiszteletben tartja az alapvető jogokat, ahogyan azokat az 1950. november 4-én Rómában aláírt EJEE biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.

56. A második jogalap vizsgálatához először is figyelembe kell venni az EJEE 6. cikkének (1) bekezdését, amely szerint mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Ezt az alapjogot hasonlóan fogalmazta meg az Alapjogi Charta 47. cikke.

57. E két rendelkezésből arra következtetek, hogy az azokban rögzített, és a Bíróság ítélkezési gyakorlata által elismert tisztességes eljáráshoz való jog [12] szükségszerűen magában foglalja a független és pártatlan bíróság garanciáját is. Mindezt a közelmúltban megerősítette a Bíróság a C-341/06. P. és C-341/06. P. sz., Chronopost és a La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítéletében [13] egy bírói tanácsra vonatkozó nemzeti követelményre vonatkozó kérdés esetében, ahol a Bíróság a fent hivatkozott garanciákat „a tisztességes eljáráshoz való jog alappillérének” minősítette, amelynek betartását a Bíróság hivatalból köteles ellenőrizni amikor annak megsértésére hivatkoznak, és a felhozott kifogás nem tűnik eleve nyilvánvalóan megalapozatlannak. [14]

10 – Lásd a 8. lábjegyzetben hivatkozott 2/94. sz. vélemény 33. pontját, valamint a 7/56., 3/57–7/57. sz., Algera és társai kontra ESZAK Közgyűlés egyesített ügyekben 1957. július 12-én hozott ítélet (EBHT 1957., 81. o.) 117. pontját; a 29/69. sz. Stauder-ügyben 1969. november 12-én hozott ítélet (EBHT 1969., 419. o.) 7. pontját és a C-299/95. sz. Kremzow-ügyben 1997. május 29-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-2629. o.) 14. pontját.

11 – Lásd például a 10. lábjegyzetben hivatkozott Stauder-ügyben hozott ítélet 7. pontját; a 4/73. sz., Nold kontra Bizottság ügyben 1974. május 14-én hozott ítéletet (EBHT 1974., 491. o.); a 44/79. sz. Hauer-ügyben 1979. december 13-án hozott ítélet (EBHT 1979., 3727. o.) 15. pontját; a 222/84. sz. Johnston-ügyben 1986. május 15-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1651. o.) 18. pontját; a C-7/98. sz. Krombach-ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1935. o.) 25. pontját; a C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1611. o.) 37. pontját; a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5659. o.) 71. pontját; a C-540/03. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 2006. június 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5769. o.) 35. pontját; a C-229/05. P. sz., PKK és KNK kontra Tanács ügyben 2007. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-439. o.) 76. pontját; a C-305/05. sz., Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai kontra Conseil des ministres ügyben 2007. június 26-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-5305. o.) 29. pontját; a C-450/06. sz. Varec-ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-581. o.) 44. pontját és a C-14/07. sz., Weiss und Partner ügyben 2008. május 8-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-3367. o.) 57. pontját.

12 – A 11. lábjegyzetben hivatkozott Ordre des barreaux francophones et germanophones és társai ügyben hozott ítélet 29. pontja.

13 – C-341/06. P. és C-342/06. P. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2008., I-4777. o.).

14 – I.m. (46. pont). Ebben a tekintetben a Bíróság először az Emberi Jogok Európai Bírósága, 1996. április 23-i Remli kontra Franciaország ítéletre (16839/90. sz. egyéni panasz, 48. pont) utalt, amely az összes nemzeti bíróság azon kötelezettségére emlékeztetett, hogy a konkrét összetételük tekintetében ügyeljenek a pártatlanság elvének betartására. A Bíróság ezt követően utalt a hivatalból vizsgálandó szempontokra vonatkozó saját ítélkezési gyakorlatára (lásd a C-166/95. P. sz., Bizottság kontra Daffix ügyben 1997. február 20-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-983. o.] 25. pontját és a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 67. pontját). A Bíróság így lényegében átvette a közösségi jogba az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatát.

58. A „függetlenség” és a „pártatlanság” között funkcionális kapcsolat áll fenn, amennyiben az előbbi az utóbbi feltétele. [15] A „pártatlan” kifejezés elsősorban a bírók szubjektív viszonyulására vonatkozik. A bíróknak a felek felett kell állniuk, és a személyekre való a tekintet nélkül, szakszerűen, a legjobb tudásoknak és lelkiismeretüknek megfelelően kell meghozniuk a határozataikat. [16] A pártatlanság jelenlegi, a tagállamok jogrendjében is elismert elve eredetileg a *„nemo debet esse iudex in propria causa”* római jogi alapelvre nyúlik vissza. [17]

59. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „pártatlanság” alatt szabályos esetben az előítéletek és az elfogultság hiányát kell érteni. [18] A „pártatlanság” a demokratikus társadalmakban a bíróságokba vetett bizalom alapfeltételét képezi. [19] Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a pártatlanság kérdését egy szubjektív és egy objektív teszt alapján kell megítélni. [20] Az első teszt annak meghatározásából áll, hogy mi a bíró személyes meggyőződése vagy személyes érdeke egy adott esetben. Ebben a vonatkozásban a bíró pártatlanságát az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell. [21] A második teszt ezzel szemben annak vizsgálatából áll, hogy a bíró megfelelő bizonyítékokat szolgáltatott-e a pártatlanságával kapcsolatos jogos kételyek tisztázására. [22]

60. A jelen esetben meg kell állapítani, hogy a fellebbező semmilyen érvet nem hoz fel, amely a három érintett bíró személyes elfogultságának fennállása mellett szólna. Ebből következően ezeket a bírókat megilleti a pártatlanság vélelme. Amint azt a fellebbező

15 – Calliess, G.-P., „Judicial Independence and Impartiality in International Courts”, *International Conflict Resolution*, Tübingen 2006., 144. o., véleménye szerint a pártatlanság elvét az eljárásban részt vevő felek tekintetében a tiltott befolyásolás és a bírói elfogultsága hiánya határozzák meg. Decaux, E. és Imbert, P.-H., *La Convention européenne des droits de l'homme* (kiadó: Von Luis-Edmond Pettiti), 2. kiadás, 6. cikk, 260. o., szerint mindenekelőtt azt kell megvizsgálni, hogy egy bizonyos bíró mit gondolt az adott körülmények között, és volt-e meghatározott oka arra, hogy a felperes számára hátrányt okozzon.

16 – Ebben az értelemben Frowein, J. és Peukert, W., *Europäische Menschenrechtskonvention,* Kehl/Strassburg/Arlington, 1985., 6. cikk, 94. pont, 153. o. Von Krekeler, W., „Der befangene Richter”, *Neue Juristische Wochenschrift*, 1981., 1633. o., szerint a pártatlan semlegesség elve arra kötelezi a bírót, hogy minden egyes előtte lévő eljárás bármely szakaszában utasítsa el az összes nem az ügyhöz tartozó és szubjektív megfontolást. A bírónak az eléterjesztett ügyben a személyek közötti megkülönböztetés nélkül, az eset objektív körülményei alapján és kizárólag a jogszabályok betartásával kell döntenie.

17 – Lásd még Kanska, K., „Towards Administrative Human Rights in the EU – Impact of the Charter of Fundamental Rights”, *European Law Journal*, 2004., 313. o., amely a pártatlanság követelményét ezen római jogi alapelvből származtatja. Marriott, A., „Conflicts of Interest – A Way Forward?”, 8. sz. melléklet (*Betriebs-Berater* 2003., 47. füzet) 3. o., ezzel az elvvel a vitarendező szerv függetlenségét és pártatlanságát kapcsolja össze. A római jogi elv szó szerint azt mondja ki, hogy senki sem lehet bíró a saját ügyében (lásd Liebs, D., *Lateinische Rechtsregeln und Rechtssprichwörter,* München, 1998., 145. o.).

18 – Lásd az EJEB, 2005. december 15-i Kyprianou kontra Ciprus ítéletet (73797/01. sz. egyéni panasz, 118. pont).

19 – Lásd az EJEB, 1989. május 24-i Hauschildt kontra Dánia ítéletet (10486/83. sz. egyéni panasz, 48. pont) és a 2003. december 16-i Grieves kontra Egyesült Királyság ítéletet (57067/00. sz. egyéni panasz, 69. pont).

20 – Lásd az EJEB, 2007. október 22-i Lindon, Otchakovsky és July kontra Franciaország ítéletet (21279/02. sz. és 36448/02. sz. egyéni panasz, 75. és 76. pont), 2007. október 4-i Forum maritime SA kontra Románia ítéletet (63610/00. sz. és 38692/05. sz. egyéni panasz, 116. pont), 2006. augusztus 10-i Schwarzenberger kontra Németország ítéletet (75737/01. sz. egyéni panasz, 38. pont), a 19. lábjegyzetben hivatkozott Grieves kontra Egyesült Királyság ítéletet, 69. pont és a 1982. október 1-jei Piersack kontra Belgium ítéletet (8692/79. sz. egyéni panasz, A. sorozat, 53. szám, 30. pont).

21 – Lásd a 20. lábjegyzetben hivatkozott Piersack kontra Belgium ítéletet, 30. pont és az 1981. június 23-i Le Compte, Van Leuven és De Meyere kontra Belgium ítéletet (6878/75. és 7238/75. sz. egyéni panasz, A. sorozat, 43. szám, 25. o., 58. pont). Reid, K., *A practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights,* 2. kiadás, IIA-090. pont, 114. és azt követő o., megjelöli, hogy ezt a vélelmet a gyakorlatban nagyon nehéz megdönteni, ezért még a bírónak a határozathozatal céljából eléterjesztett ügy tekintetében meglévő negatív felfogása sem elegendő az elfogultság megállapításához.

22 – Az 1997. február 25-i Findlay kontra Egyesült Királyság ítélet, 22107/93. sz. egyéni panasz, 73. pont.

utólag a tárgyaláson pontosította, nem a bírók személyes meggyőződését vagy magatartását kifogásolja, hanem csak azt a körülményt, hogy ezek a bírók a T-146/04. sz. és a T-132/06. sz. ügyek tárgyalásában közreműködtek. Ennélfogva a kizárólag a bíróság pártatlanságának objektív vizsgálatára kell támaszkodni e bíróságnak a T-132/06. sz. ügybeli [23] összetétele tekintetében, mivel az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint ez az értékelés a konkrét eset pontos körülményeitől függ. [24] Az érintett személyes véleményének ugyan van bizonyos jelentősége, de annak önmagában nincs döntő szerepe. Sokkal inkább meghatározó annak a kérdése, hogy a pártatlanság megóvása miatti aggodalom objektíve indokolt-e. [25]

61. Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a fellebbező ugyan az EJEE 6. cikke (1) bekezdésére hivatkozik, azonban teljes egészében lemond arról, hogy utaljon az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó ítélkezési gyakorlatára, amely a jogalapját alátámaszthatná. Az eddigi ítélkezési gyakorlat vizsgálata azonban azt a következtetést eredményezi, hogy a fellebbező által képviselt álláspont minden alapot nélkülöz.

62. Így a Schwarzenberger kontra Németország ítéletből [26] következik, hogy önmagában az a körülmény, hogy egy bíróság ugyanabban az ügyben már több határozatot hozott nem elegendő e bíróság pártatlanságának kétségbevonásához. Mindez nemcsak azokra a határozatokra érvényes, amelyeket ugyanaz a bíróság a tulajdonképpeni bírósági eljárást megelőzően hozott („pre-trial decisions") [27], hanem a Bíróság által a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és UFEX kontra Bizottság egyesített ügyekben megvizsgált különös helyzetre is, amely az ügynek azon bírók elé való visszautalására vonatkozik, akiknek az eredeti határozatát – az e határozattal szembeni fellebbezés nyomán – a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezte. [28]

63. Ebből következően az EJEE 6. cikkének (1) bekezdéséből nem vezethető le az az általános tilalom, amely szerint a bíró nem

23 – Lásd az 1995. szeptember 26-i Diennet kontra Franciaország ítéletet, 18160/91. sz. egyéni panasz, A. sorozat, 325-A. szám, 36. pont és a 19. lábjegyzetben hivatkozott Hauschildt kontra Dánia ítélet 47. pontját, amelyekben az Emberi Jogok Európai Bírósága az érintett nemzeti bírók elfogultságára vonatkozó bizonyíték hiányában kizárólag a pártatlanság objektív vizsgálatára támaszkodott.

24 – A 20. lábjegyzetben hivatkozott Schwarzenberger kontra Németország ítélet, 42. pont. Kœring-Joulin, R., „La notion européenne de tribunal indépendant et impartial au sens de l'article 6, par. 1, de la Convention européenne des droits de l'homme", *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*, 1990., 772. o., használja a bíróság összetételére vonatkozó nemzeti követelményekre vonatozóan a „strukturális pártatlanság" fogalmát.

25 – A 20. lábjegyzetben hivatkozott Lindon, Otchakovsky és July kontra Franciaország ítélet, 77. pont; a 18. lábjegyzetben hivatkozott Kyprianou kontra Ciprus ítélet, 58. pont, a 19. lábjegyzetben hivatkozott Grieves kontra Egyesült Királyság ítélet, 69. pont; az 1998. június 9-i Incal kontra Törökország ítélet, 22678/93. sz. egyéni panasz, 71. pont; a 22. lábjegyzetben hivatkozott Findlay kontra Egyesült Királyság ítélet, 73. pont és a 19. lábjegyzetben hivatkozott Hauschildt kontra Dánia ítélet, 48. pont.

26 – Hivatkozás a 20. lábjegyzetben, 42. pont.

27 – A 20. lábjegyzetben hivatkozott Schwarzenberger kontra Németország ítélet, 42. pont, a 19. lábjegyzetben hivatkozott Hauschildt kontra Dánia ítélet, 50. pont és a 2006. június 12-i Romero Martin kontra Spanyolország ítélet, 32045/03. sz. egyéni panasz.

28 – A 20. lábjegyzetben hivatkozott Schwarzenberger kontra Németország ítélet, 42. pont, a 23. lábjegyzetben hivatkozott Diennet kontra Franciaország ítélet, 38. pont és az 1971. július 16-i Ringeisen kontra Ausztria ítélet, A. sorozat, 13. szám, 40. o., 97. pont. A 13. lábjegyzetben hivatkozott Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 56–60. pontjában a Bíróság ugyanerre a következtetésre jutott. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy egy bírói tanácsban többek között olyan bíró vesz részt, aki már részt vett az ugyanebben az ügyben korábban határozatot hozó bírói tanácsban, nem elegendő a szabálytalan összetétel megállapításához. A Bíróság tehát lényegében a Sharpston főtanácsnok által képviselt jogi álláspontot követte (lásd az ugyanerre az ügyre vonatkozó 2007. február 6-i indítvány 58. és 59. pontját).

tárgyalhat ugyanabban az ügyben. Egyebekben egy bíróság objektív pártatlanságának értékelése olyan más tények figyelembevételét is előfeltételezi, mint annak a kérdését, hogy a bíróság ugyanabban az ügyben vagy két eltérő ügyben hozott-e határozatot, hogy az illetékes bírói testület mindkét esetben ugyanolyan összetételű volt-e, és hogy az első határozat jogerőre emelkedett-e, ezért a bíróságot kötötte-e az első határozat anyagi jogereje. [29]

64. Ebben a vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a kérdéses három bíró egyáltalán nem ugyanabban az ügyben, hanem – mind alaki jogi, mind anyagi jogi szempontból – két különböző ügyben tárgyaltak. Az Elsőfokú Bíróságnak nem az volt a feladata, hogy újból vizsgálja meg az első eljárás tényeire vonatkozó megállapításait. Ugyanis a határozott tényállásbeli hasonlóságtól függetlenül a T-132/06. sz. ügy új tényállási elemeket tartalmazott, és új jogi kérdéseket vetett fel, amelyeket az Elsőfokú Bíróságnak értékelnie kellett. A jogvita tárgya ennyiben különböző volt, mivel ezúttal arra a kérdésre vonatkozott, hogy a Parlament a 2006. március 22-i határozat elfogadásával végrehajtotta-e, és ha igen, milyen mértékben, a 2005. december 22-i ítéletet.

65. Az ítélet, amelyet az EK 230. cikk szerinti megsemmisítés iránti kereset tekintetében hoznak, az EK 231. cikk első bekezdése alapján valamely aktus teljes vagy részleges megsemmisítéséről határozó jogalakító ítélet. [30] A közösségi bíróság tehát az ítéletnek a megsemmisítésen túlmenő hatásairól – úgymint az ítélet alapján hozandó intézkedések megállapítása vagy elrendelése – nem határozhat. [31] Az Elsőfokú Bíróság tehát csak a második eljárásban vizsgálhatta meg közvetetten, hogy orvosolták-e a 2004. február 24-i határozat részleges megsemmisítését megalapozó eljárási hibát.

66. E körülmények között az a tény, hogy az első eljárásban tárgyaló ítélkező testülethez fordultak, ezenkívül azzal az előnnyel járt, hogy ezek a bírók pontosan ismerték az eset hátterét, és az új jogkérdésekre tudtak összpontosítani. Ez megfelel az igazságszolgáltatás érdekeinek is.

67. A T-132/06. sz. ügyben eljáró bírói testület összetételét illetően, álláspontom szerint pontosan az Európai Emberi Jogi Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel semmi nem teszi lehetővé azt a következtetést, hogy megsértették a pártatlanság elvét. A fellebbező által arra vonatkozóan felhozott kifogást illetően, hogy a két ügyben ugyanaz a személy volt az előadó bíró, szerintem elég azt kijelenteni, hogy a Bíróság a Chronopost és a La Poste kontra UFEX és társai egyesített

29 – Lásd a 20. lábjegyzetben hivatkozott Lindon, Otchakovsky és July kontra Franciaország ítélet 79. pontját, amely két bírónak két bírósági eljárásban való részvételére vonatkozott, amelyből az első jogerőre emelkedett. Az Emberi Jogok Európai Bírósága ebben az ügyben megállapította, hogy az első határozat anyagi jogereje bármely más bíróra kötelező lett volna, ami azt jelenti, hogy a részvételük semmilyen befolyást nem gyakorolt a második eljárásra.

30 – Cremer, W., *Kommentar zu EUV/EGV* (kiadó: Calliess és Ruffert), 3. kiadás, 2007., 231. cikk, 1. pont; Rengeling, H.-W, Middeke, A. és Gellermann, M., *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*, München, 2003., 7. §., 107. pont, 144. o.

31 – Ebben az értelemben Cremer, W., i.m.. (30. lábjegyzet), 231. cikk, 1. pont.

ügyekben hozott ítéletben kifejtette, hogy az a tény, hogy két egymást követő testületben ugyanarra a bíróra bízzák az előadó bírói feladatot, nincs hatással a pártatlanság értékelésére, már csak azért sem, mert az Elsőfokú Bíróság a határozatait testületként fogadja el. [32]

68. Végül emlékeztetni kell arra, hogy a 2005. december 22-i ítéletet egyik fél sem vitatta, így ez az ítélet jogerőre emelkedett. Következésképpen a T-132/06. sz. ügyben eljáró bírókat – éppúgy mint bármely más bírókat – kötötte ezen ítélet anyagi jogereje. Ennélfogva ezen bírók részvétele nem gyakorolhatott hatást az ítéletben meghatározott olyan vonatkozásokra, mint a Parlamentnek a fellebbezővel szemben fennálló visszafizetés iránti igénye fennállásának megállapítása. [33]

69. Ennélfogva az objektív teszt sem teszi lehetővé az Elsőfokú Bíróság pártatlanságának megkérdőjelezését.

70. Mindezek alapján arra következtetek, hogy nem sértették meg a fellebbező – közösségi jog által biztosított – pártatlan bírósághoz való jogát. Ennélfogva a második jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

32 – Hivatkozás a 13. lábjegyzetben, 53. pont.

33 – Lásd ezen indítvány 11. pontját.

3. Harmadik jogalap: a 2005. december 22-i ítélet hatályának téves értékelése

71. A fellebbező által a harmadik jogalapra vonatkozóan kifejtett érvelésből kitűnik, hogy utóbbi abból indul ki, hogy a 2005. december 22-i ítélet teljes egészében megsemmisítette a 2004. február 24-i határozatot mint jogi aktust. Álláspontom szerint ez a megközelítés a szóban forgó ítélet téves értelmezésén alapul.

72. Az EK 231. cikk akként rendelkezik, hogy a Bíróságnak vagy az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott jogi aktust semmisnek kell nyilvánítania, ha az azzal szemben benyújtott kereset megalapozott. E jogalakító ítélet hatása azonban nem feltétlenül terjed ki a megtámadott jogi aktus egészére. Ugyanis, ha ez a jogi aktus több, egymástól elválasztható elemből áll, és csupán ezen elemek egyike jogellenes a közösségi jog megsértése miatt, akkor a megsemmisítést erre a részre kell korlátozni. [34] A jelen esetben a jogi aktus ezen részleges semmisségéről van szó, amint az a 2005. december 22-i ítélet értelmezéséből kitűnik.

73. Így az Elsőfokú Bíróság a 2005. december 22-i ítélet 84. pontjában rámutatott, hogy a megtámadott határozat alapvetően két részt tartalmaz, nevezetesen egyrészt a főtitkár

34 – Lásd a 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben 1966. július 13-án hozott ítéletet (EBHT 1966., 429. o.); a 17/74. sz., Transocean Marine Paint kontra Bizottság ügyben 1974. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1974., 1063. o.) 21. pontját és a 92/78. sz., Simmenthal kontra Bizottság ügyben 1979. március 6-án hozott ítélet (EBHT 1979., 777. o.) 107. és azt követő pontjait.

arra vonatkozó megállapítását, hogy a benne szereplő összegeknek a fellebbező részére történt kifizetésére jogalap nélkül került sor, és azok behajtásának van helye, valamint másrészt a behajtásnak a fellebbező részére kifizetendő juttatások beszámítása útján való végrehajtására vonatkozó döntést. Az ezen ítélet 97. pontjában megfogalmazott megállapítás alapján, amely szerint a főtitkár nem volt jogosult a kérdéses beszámítást anélkül elrendelni, hogy arra őt az Elnökség a FID-szabályzat 27. cikkének (4) bekezdésében előírt eljárásnak megfelelően felhatalmazta volna, tehát olyan eljárási hiba történt, amely a határozatot jogellenessé tette, az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, amennyiben az ilyen beszámításról rendelkezik. A megsemmisítés tehát kizárólag a határozat második részére vonatkozott. Az Elsőfokú Bíróság ezt a következtetést megismételte az ítélet 99. és 169. pontjában és végül az ítélet rendelkező részében.

74. Az Elsőfokú Bíróság azonban elutasította a kereset alátámasztására hivatkozott összes többi megsemmisítési jogalapot, amelyek a határozat első részére vonatkoztak, ezért ezt a részt nem érinti a megsemmisítésről szóló határozat. Amint azt az Elsőfokú Bíróság helyesen elismerte a megtámadott határozat 52. pontjában, a határozat jogszerűsége egyéb tekintetben megerősítést nyert, azaz amennyiben a határozat az összegek jogosulatlan kifizetésének megállapítására vonatkozott. Ebből következik, hogy a fellebbező feltételezésével ellentétben a 2004. február 24-i határozatot nem lehetett teljes egészében semmisnek tekinteni. Amennyiben a fellebbező – jogilag tévesen és az ezzel ellentétes egyértelmű utalások ellenére – e határozat másik részének „nem létezésére” következtetett, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata [35] értelmében főszabály szerint a közösségi jogi aktusok jogszerűségét még ezen aktusok hibás volta esetén is vélelmezni kell. Következésképpen a fellebbezőnek fellebbezést kellett volna előterjesztenie a 2005. december 22-i ítélettel szemben a határozat valamennyi jogkövetkezményének megszüntetése érdekében. Mivel a fellebbező ezt nem tette meg, vele szemben hivatkozni lehet a határozat első részének végleges jellegére.

75. Amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 30. pontjában helyesen megállapította, a 2004. február 24-i határozat részleges semmissége nem akadályozza meg a behajtási eljárás újbóli megindítását a fellebbezővel szemben – a FID-szabályzat 27. cikkének (4) bekezdésében előírt eljárás hibájának pótlás útján való orvoslását követően – annál is inkább, mert az állandó ítélkezési gyakorlat [36] szerint a közösségi jogi aktus megsemmisítése nem szükségszerűen érinti az előkészítő jogi aktusokat. A 2005. december 22-i ítélet végrehajtása tehát a Parlamentet nem kötelezte sem a határozata első

35 – Az állandó ítélkezési gyakorlatban a Bíróság hangsúlyozta, hogy a közösségi intézmények jogi aktusaihoz főszabály szerint a jogszerűség vélelme kapcsolódik, így azok jogkövetkezményekkel járnak, amíg azokat nem vonják vissza, megsemmisítés iránti keresetben nem semmisítik meg, vagy nem állapítják meg azok érvénytelenségét előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy jogellenességi kifogás keretében (lásd a C-137/92. P. sz., Bizottság kontra BASF és társai ügyben 1994. június 15-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-2555. o.] 48. pontját, a C-245/92. P. sz., Chemie Linz kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-4643. o.] 93. pontját és a C-475/01. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2004. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8923. o.] 18. pontját).

36 – A C-331/88. sz. Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4023. o.) 34. pontja és a C-415/96. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1998. november 12-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-6993. o.) 32. pontja.

részének megsemmisítésére, sem arra, hogy teljes egészében újból lefolytassa behajtási eljárást.

76. Ennélfogva ezt a jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

4. Negyedik jogalap: a fellebbező érvelésének figyelmen kívül hagyása

77. A fellebbező felrója az Elsőfokú Bíróságnak, hogy az nem vette figyelembe a 2006. március 22-i határozat megsemmisítése érdekében kifejtett érveit. A fellebbező ebben a tekintetben utal az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott végzés 53. és 54. pontjában kifejtettekre, amelyek szerint az e határozat első részével szemben előterjesztett érveket el kell utasítani.

78. Az Elsőfokú Bíróság ezt a határozatot lényegében arra alapozza, hogy a határozatnak ez a része mindössze megismétli a 2004. február 24-i határozat első részét, amelynek a jogszerűségét a 2005. december 22-i ítélet megerősítette. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint, mivel a határozatnak ez a része anyagi jogerőre emelkedett, az annak jogszerűségét megkérdőjelező bármilyen kifogást – mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant – el kell utasítani.

79. Szükségesnek tartom mindenekelőtt tisztázni, hogy a fellebbező által a fellebbezésében [37] kifejtettektől eltérően, az Elsőfokú Bíróság által kifejtettek egyáltalán nem a 2006. március 22-i határozat egészére vonatkoznak, hanem kizárólag annak első részére, amelynek a tartalma megegyezik a 2004. február 24-i határozat első részével.

80. Egyebekben az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott végzés 49–54. pontjában kifejtettek jogilag nem vitathatók. A 2002. március 22-i határozat érintett része a már említett tartalmi megegyezése miatt nem új jogi aktusnak, hanem egyszerű megerősítő aktusnak minősül, amely egyáltalán nem jár új jogkövetkezménnyel, ennélfogva az azzal szemben előterjesztett megsemmisítés iránti kereset elfogadhatatlan. [38] A Bíróság ítélkezési gyakorlatának [39] megfelelően, amelyre az Első-

37 – A fellebbezés 55. pontja.

38 – A Bíróság 26/76. sz., Metro kontra Bizottság ügyben 1977. október 25-én hozott ítéletének (EBHT 1977., 1875. o.) 4. pontja; a 166/86. és 220/86. sz. Irish Cement kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. december 15-én hozott ítéletének (EBHT 1988., 6473. o.) 16. pontja; a C-480/93. P. sz., Zunis Holding és társai kontra Bizottság ügyben 1996. január 11-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-1. o.) 14. pontja és a C-180/96. sz., Egyesült Királyság kontra Bizottság ügyben 1988. május 5-én hozott ítélet (EBHT 1988., I-2265. o.) 28. és azt követő pontjai. Az Elsőfokú Bíróság T-121/96. és T-151/96. sz., Mutual Aid Administration Services kontra Bizottság ügyben 1997. szeptember 18-án hozott ítéletének (EBHT 1997., II-1355. o.) 48. pontja; T-224/95. sz., Tremblay és társai kontra Bizottság ügyben 1997. november 27-én hozott ítéletének (EBHT 1997., II-2215. o.) 49. pontja és T-188/95. sz., Waterleiding Maatschappij kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 16-i ítéletének (EBHT 1998., II-3713. o.) 88–141. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-235/95. sz., Goldstein kontra Bizottság ügyben 1998. március 16-án hozott végzésének (EBHT 1998., II-523. o.) 41. pontja. Lásd még Cremer, W., i.m. (30. lábjegyzet), 230. cikk, 19. pont és Lenaerts, K., Arts, D. és Maselis, I., i.m. (6. lábjegyzet), 7-016. pont, 212. o.

39 – Az Elsőfokú Bíróság utal a 14/64. sz., Barge kontra Főhatóság ügyben 1965. február 16-án hozott ítéletre (EBHT 1965., 69. o.). Lásd még a 193/87. és 194/87. sz., Maurissen és Union syndicale kontra Számvevőszék egyesített ügyekben 1989. május 11-én hozott ítélet (EBHT 1989., 1045. o.) 26. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-64/92. sz., Chavane de Dalmassy és társai kontra Bizottság ügyben 1994. október 27-én hozott ítéletének (EBHT-KSZ 1994., I-A-227. és II-723. o.) 25. pontját, amely szerint egy megerősítő határozat elleni fellebbezés csak abban az esetben elfogadhatatlan, ha a megerősített határozat véglegessé vált az érdekelttel szemben, mivel e határozattal szemben határidőn belül nem nyújtottak be keresetet.

fokú Bíróság a megtámadott végzés 51. pontjában hivatkozik, a 2006. március 22-i határozat első része a 2004. február 24-i határozat első részének jogerejével rendelkezik.

81. Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság mindebből helyesen következtetett arra, hogy a fellebbezőnek ezen határozattal szembeni kifogásait mint nyilvánvalóan megalapozatlanokat el kellett utasítani. Következésképpen ezt a jogalapot is el kell utasítani, mint megalapozatlant.

5. Ötödik jogalap: a *vis maior* esetének figyelmen kívül hagyása

82. A fellebbező felrója az Elsőfokú Bíróságnak, hogy az – hivatkozva a 2004. február 24-i határozat jogerejére – megtagadta a *vis maiorra* vonatkozó jogalapjának megvizsgálását, jóllehet a fellebbező ezt a jogalapot nem hozta fel az ezen határozattal szembeni keresetében. A fellebbező ugyanis az Elsőfokú Bíróságtól eltérően úgy véli, hogy nem a 2005. december 22-i ítéletben már megvizsgált jogalap ismételt felülvizsgálatáról van szó. A fellebbező ebben a vonatkozásban előterjeszti, hogy a *vis maior* esete abban áll, hogy a spanyol igazságügy-minisztérium nem válaszolt a 2006. április 15-i levelére, amelyben a fellebbező a minisztériumtól a képviselői mandátumához kapcsolódó lefoglalt dokumentumok másolatainak visszaadását kérte.

83. A *vis maior*, illetve a váratlan esemény közösségi jogi fogalma alá alapvetően csak rendkívüli és előreláthatatlan, az arra hivatkozón kívülálló események tartoznak, amelyek következményeit a legnagyobb gondosság mellett sem lehet elkerülni. [40] Ebből következik, hogy mind a *vis maior*, mind a váratlan esemény fogalma objektív és szubjektív elemet is magában foglal, amelyek közül az előbbi az érintett körén kívül eső, rendkívüli körülményekre vonatkozik, az utóbbi pedig azzal függ össze, hogy az érdekelt köteles felkészülni a rendkívüli esemény következményeire, megtéve ennek során – anélkül, hogy túlzott áldozatot hozna – a megfelelő intézkedéseket. [41]

84. Nem lehet egyetérteni a fellebbező azon állításával, amely szerint az Elsőfokú Bíróság

40 – Állandó ítélkezési gyakorlat, lásd különösen a 145/85. sz. Denkavit-ügyben 1987. február 5-én hozott ítélet (EBHT 1987., 565. o.) 11. pontját; a C-12/92. sz., Huygen és társai ügyben 1993. december 7-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-6381. o.) 31. pontját; a C-208/01. sz. Parras Medina ügyben 2002. október 17-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-8955. o.) 19. pontját; a C-105/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-9659. o.) 89. pontját; a C-377/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-9733. o.) 95. pontját és a C-314/06. sz. Société Pipeline Méditerranée et Rhône ügyben 2007. december 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-12273. o.) 23. pontját).

41 – A C-195/91. P. sz., Bayer kontra Bizottság ügyben 1994. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-5619. o.) 32. pontja és a C-325/03. P. sz., Zuazaga Meabe kontra OHIM ügyben 2005. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-403. o.) 25. pontja).

nem vizsgálta meg a *vis maiorra* alapított harmadik jogalapját. Ebben a vonatkozásban fel kell idézni, hogy a fellebbező a T-146/04. sz.[42], valamint a T-132/06. sz.[43] ügyben már hivatkozott arra, hogy nem képes a könyveléséről bizonyos adatokat szolgáltatni. A fellebbező ezt mindkét esetben a pénztárnoka letartóztatásával, számos könyvelési dokumentumának a spanyol és a francia hatóságok általi, valamint a 200 304 eurónak a tribunal de grande instance de Paris (párizsi elsőfokú bíróság) első vizsgálóbírója általi lefoglalásával indokolta. Jóllehet a fellebbező ezeket a körülményeket csak a T-132/06. sz. ügyben minősítette kifejezetten *vis maiornak*, egyértelmű, hogy a T-146/04. sz. ügyben már hivatkozott álláspontja szerint előre nem látható és a befolyási körén kívül eső körülményekre, tehát jogilag, a fent hivatkozott meghatározás értelmében vett *vis maior* esetére.

85. Az Elsőfokú Bíróság mindezt elismerte azáltal, hogy a megtámadott végzés 54. pontjában megállapította, hogy a fellebbező a megtámadott határozat első részével szemben lényegében a 2005. december 22-i ítélet 147. pontjában összefoglaltakkal megegyező érvekre hivatkozik. Amint az Elsőfokú Bíróság úgyszintén elismeri, tekintettel arra, hogy ezeket az érveket ezzel az ítélettel már elutasították, és ez az ítélet már jogerőre emelkedett, az Elsőfokú Bíróság – a határozat első részének végleges jellegére is hivatkozva – ezeket az érveket megalapozottan utasíthatta el, mint elfogadhatatlanokat.

86. Ebből következően egyedül a 2006. április 15-i levélnek a spanyol igazságügyminisztérium általi megválaszolásának állítólagos hiányát kell megvizsgálni. Függetlenül attól a kérdéstől, hogy egy levél megválaszolásának hiánya önmagában *vis maiornak* minősül-e, meg kell jegyezni, hogy a fellebbező arra a jelen fellebbezés keretében hivatkozik először. Ezt az érvet ugyan előterjesztették az elsőfokú eljárásban a megtámadott határozat[44] elfogadása során állítólag elkövetett értékelési hibákra alapított tizenegyedik jogalappal összefüggésben, azonban arra nem hivatkoztak a *vis maior* esetének fennállására alapított harmadik jogalappal összefüggésben.[45] Az Elsőfokú Bíróság tehát ezt az érvet a tizenegyedik jogalap keretében vizsgálta meg a keresetlevélben megjelölt sorrendnek megfelelően, és azt a többi érvvel együtt elutasította. A tizenegyedik jogalapnak mint nyilvánvalóan elfogadhatatlannak az elutasítását maga a fellebbező sem vitatta.

87. Fel kívánom hívni továbbá a figyelmet arra a körülményre, hogy a fellebbező nyilatkozata szerint a kérdéses levelet 2006. április 15-én küldték el az igazságügy-minisztériumba, azaz alig egy hónappal a 2006. március 22-i megtámadott határozat elfogadása után. Ennek megfelelően az, hogy a spanyol hatóságok ezen levélre nem válaszoltak, nem lehetett hatással a Parlament határozatára. A fellebbező érvelése ennyiben téves.

42 – Lásd az 5. lábjegyzetben hivatkozott Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben hozott ítélet 147. pontját.

43 – Lásd a T-132/06. sz. ügyben a keresetlevél 67. pontját.

44 – Lásd a T-132/06. sz. ügyben a keresetlevél 94–98. pontját (különösen a 96. pontot).

45 – Lásd a T-132/06. sz. ügyben a keresetlevél 66–69. pontját.

88. Ennek megfelelően ezt a jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

6. Hatodik jogalap: a gondos ügyintézés elvének megsértésére alapított érv figyelembevételének hiányáról.

89. A jogtudományban uralkodó többségi álláspont [46] szerint a gondos ügyintézés elve, amelyre a fellebbező a hatodik jogalap keretében hivatkozik, nem egyedülálló közigazgatási jogi elv, hanem több elv összefoglalása, bizonyos tekintetben az összes vagy néhány közigazgatási jogi alapelv gyűjtőfogalma. A gondos ügyintézés elvét néha azon elvek szinonimájaként használják, amelyek a jogállami közigazgatási eljárást alkotják. A gondos ügyintézés elve előírja, hogy a hatóságok jóvátegyék a hibákat vagy mulasztásokat, [47] az eljárásokat pártatlanul és objektíven [48] folytassák le, és a határozatot ésszerű határidőn [49] belül hozzák meg. Ezenkívül ez az elv magában foglalja a hatóságok átfogó gondossági és gondoskodási kötelezettségét, [50] a meghallgatáshoz való jogot, tehát a tisztviselők azon kötelezettségét, hogy a határozathozatal előtt az érintett személyek számára lehetőséget biztosítsanak az álláspontjuk kifejtésére [51] és a határozatok indokolásának kötelezettségét. [52]

90. Változó azonban, hogy a „gondos ügyintézés elvének" fogalma alá ténylegesen mely elveket sorolnak be, és ezen elvek nem mindig határozhatók meg pontosan. Ehhez járul annak megállapítására vonatkozó nehézség, hogy olyan elvekről van-e szó, amelyeket csak a közigazgatásnak kell figyelembe vennie, vagy jogokról, amelyek a magánszemélyek számára alanyi jogosultságot biztosítanak arra, hogy a közigazgatástól valamely meghatározott

46 – Ebben az értelemben Wakefield, J., *The right to good administration*, Alphen, 2007., 23. o.; Lais, M., „Das Recht auf eine gute Verwaltung unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofs", *Zeitschrift für europarechtliche Studien*, 2002., 3. füzet, 453. és 454. o. és Dutheil de la Rochère, J., „The EU Charter of Fundamental Rights, Not Binding but Influential: the Example of Good Administration", *Continuity and change in EU law: essays in honour of Sir Francis Jacobs*, 2008., 169. o., amelyek abból indulnak ki, hogy számos elv összefoglalásáról van szó. Lenaerts, K. és Van Nuffel, P., i.m.. (9. lábjegyzet), 17-069. pont, 713. pont, véleménye szerint a „gondos ügyintézés elvei" elnevezés több jogelvet takar. Martínez Soria, J., „Die Kodizes für gute Verwaltungspraxis", *Europarecht*, 2001., 5. füzet, 685. o., kijelenti, hogy a helyes hivatali magatartás fogalmát különböző módokon használják. A vélemények megegyeznek abban, hogy ez a fogalom a közigazgatásnak az állampolgárok felé fennálló kötelezettségeit takarja. Ennek a gyűjtőfogalomnak nem kimerítőnek kell lennie, hanem inkább nyitottnak a közigazgatás és az állampolgárok közötti viszony új vonatkozásaira.

47 – Az 55/70. sz., Reinarz kontra Bizottság ügyben 1971. május 12-én hozott ítélet (EBHT 1971., 379. o.) 19. és 21. pontja.

48 – Az Elsőfokú Bíróság T-62/98. sz., Volkswagen kontra Bizottság ügyben 2000. július 6-án hozott ítéletének (EBHT 2000., II-2707. o.) 245. pontja.

49 – A C-99/98. sz., Ausztria kontra Bizottság ügyben 2001. február 15-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-1101. o.) 73. pontja.

50 – A 321/85. sz., Schwiering kontra Számvevőszék ügyben 1986. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1986., 3199. o.) 18. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-33/98. és T-34/98. sz., Petrotub és Republica kontra Tanács egyesített ügyekben 1999. december 15-én hozott ítéletének (EBHT 1999., II-3837. o.) 133. pontja).

51 – A 33/79. és 75/79. sz., Kuhner kontra Bizottság egyesített ügyekben 1980. május 28-án hozott ítélet (EBHT 1980., 1677. o.) 25. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-450/93. sz., Lisrestal és társai kontra Bizottság ügyben 1994. november 6-án hozott ítéletének (EBHT 1994., II-1177. o.) 42. pontja.

52 – Az Elsőfokú Bíróság T-67/94. sz., Nölle kontra Tanács és Bizottság ügyben 1995. szeptember 18-án hozott ítéletének (EBHT 1995., II-2589. o.) 73. pontja.

tevékenységet vagy tevékenység abbahagyását követeljék. [53] Ez egyrészt az eredeti szöveg jogi jellegétől, másrészt a releváns rendelkezések normatív tartalmától függ.

91. A gondos ügyintézés elvének kifejeződése megtalálható a közösségi jogrendben az elsődleges jog és a másodlagos jog számos rendelkezésében, az Alapjogi Charta 41. cikkében, az európai ombudsmannak a helyes hivatali magatartás európai kódexében, valamint a közösségi intézmények által az e kódex alapján elfogadott eljárási szabályokban. E rendelkezések kötelező jellege a Közösség intézményei és szervei számára a közösségi jog közvetlen alkalmazása keretében ennek megfelelően változó. A Bíróság ítélkezési gyakorlata azonban mindig az inspiráció fő forrása volt az Alapjogi Charta 41. cikkének megalkotói számára, amely a gondos ügyintézés elvét a magánszemélyek alapjogilag biztosított jogává formálta. [54]

92. Ennélfogva a vizsgálat kiindulópontjának a tekintetben, hogy egy közösségi intézmény valamely jogi aktus elfogadásával megsértette-

53 – Wakefield, J., i.m.. (46. lábjegyzet), 23. o., kijelenti, hogy azok a különböző szabályok, amelyeket a gondos ügyintézés elve magában foglal, a közösségi jogszabályok hierarchiájában nem foglalnak el azonos helyet, tehát nem azonos a jelentőségük. Míg ezen szabályok némelyike nem egyéb, mint magatartási szabály, más szabályok kötelező jogi erőre tettek szert. Úgy gondolom, hogy az EK 195. cikk (1) bekezdésének értelmében vett „hivatali visszásságnak" azon meghatározása, amelyet jogszabályi meghatározás hiányában a korábbi ombudsman Jacob Södermann az 1997. évi, a Parlamenthez benyújtott éves jelentésében fogalmazott meg, és amely azóta használatos, megerősíti ezt a véleményt. Ez a meghatározás a következőképpen szól: „hivatali visszásság abban az esetben történik, ha egy közjogi szerv nem a rá vonatkozó kötelező szabálynak vagy elvnek megfelelően jár el". A C-331/05. P. sz., Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság ügyre vonatkozó 2007. március 28-i indítványom (2007. június 28-i ítélet, EBHT 2007., I-5475. o.) 68. pontjában már kifejtettem, hogy ebből a meghatározásból megállapítható, hogy főszabály szerint nemcsak a kötelező jogszabályok, hanem a szabályos hivatali magatartás azon elveinek bármely megsértése is hivatali visszásságnak minősül, amelyeket jogilag kötelező jellegük hiányában általában az ún. soft law-hoz szoktak sorolni. Utalni kell továbbá a Slynn főtanácsnok 64/82. sz., Tradax kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (1984. március 15-én hozott ítélet, EBHT 1984., 1359. o.) 1387. pontjára, amelyben a főtanácsnok hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint nem létezik olyan általános jogelv, amelynek értelmében a szabályszerű közigazgatással szembeni követelmények jogi úton kikényszeríthetők. A főtanácsnok hozzáfűzte, hogy a jól működő iratkezelés ugyan a gondos ügyintézés lényeges része, az ilyen iratkezelés vonatkozásában azonban nem létezik kikényszeríthető jog. A főtanácsnoknak ebben a vonatkozásban az volt az álláspontja, hogy a jogszabályok és a gondos ügyintézés szabályai között részben fennállhatnak átfedések, e szabályoknak azonban nem szükségszerűen azonos a jelentésük.

54 – Kanska, K., i.m.. (17. lábjegyzet), 304. pont, szerint az Alapjogi Charta 41. cikkét kidolgozó Konvent inspirációjának fő forrása a közösségi bíróságok ítélkezési gyakorlata. A Konventnek a jogilag nem kötelező Alapjogi Chartára vonatkozó magyarázatából kitűnik, hogy ez a rendelkezés olyan jogközösség fennállásán alapul, amelynek a jellemzőit a gondos ügyintézést általános jogelvként írásban rögzítő ítélkezési gyakorlat alakította ki (lásd többek között a C-255/90. P. sz., Burban kontra Parlament ügyben 1992. március 31-én hozott ítéletet [EBHT 1992., I-2253. o], valamint az Elsőfokú Bíróság 52. lábjegyzetben hivatkozott Nölle kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott ítéletét és T-231/97. sz., New Europe Consulting és Brown kontra Bizottság ügyben 1999. július 9-én hozott ítéletét [EBHT 1999., II-2403. o.]). Ennek a jognak az Alapjogi Charta 41. cikkének első két bekezdése szerinti megfogalmazása az ítélkezési gyakorlatból ered (a 222/86. sz., Heylens és társai ügyben 1987. október 15-én hozott ítélet [EBHT 1987., 4097. o.] 15. pontja; a 374/87. sz., Orkem kontra Bizottság ügyben 1989. október 18-án hozott ítélet [EBHT 1989., 3283. o.] és a C-269/90. sz., Technische Universität München ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5469. o.], valamint a fent hivatkozott Lisrestal és társai kontra Bizottság ügyben és a Nölle kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott ítéletek, az indokolási kötelezettséget illetően pedig az EK 253. cikk. A közösségi bíróságoknak a közösségi eljárásjog általános elveinek fejlődésében betöltött szerepe vonatkozásában lásd Schwarze, J., *European Administrative Law*, 1. kiadás, London, 2006., 59. és azt követő pontjait.

e a gondos ügyintézés elvét – az Alapjogi Charta 41. cikkéből eredő jogokat átültető [55] olyan jogilag kötelező dokumentumok hiányában, amelyekre a minden egyes közösségi intézménnyel és szervvel szemben hivatkozni lehet – mindig a Bíróság ítélkezési gyakorlatának kell lennie. [56]

93. Az Elsőfokú Bíróság tehát a megtámadott végzés 72. pontjában helyesen hivatkozott a 2001. szeptember 6-i állásfoglalás [57] kötelező jellegének hiányára, amelyben a Parlament az európai ombudsman javaslatára felkérte a Bizottságot, hogy az EK 308. cikk rendelkezései alapján terjesszen elő a gondos ügyintézésre vonatkozó egységes rendelkezések bevezetéséről szóló megfelelő rendelettervezetet. Kötelező jelleg hiányában ugyanis a fellebbező semmilyen jogra nem hivatkozhat sem ezen állásfoglalás [58] alapján, sem az ombudsman által kidolgozott kódex alapján, amely mindössze mintaként szolgál a közösségi intézmények számára a saját magatartási kódexeik elfogadásához.

94. Másrészt egyet kell érteni a fellebbezővel abban, hogy a hetedik jogalap vizsgálata keretében az Elsőfokú Bíróság kötelessége volt, hogy más jogforrásokra hivatkozzon, és ne korlátozódjon a helyes hivatali magatartás kódexének 20. cikkére annál is inkább, mert a fellebbező a keresetlevelében kifejezetten hivatkozott az Alapjogi Charta 41. cikkére. [59] Ez az indokolásban fellelhető mulasztás azonban önmagában nem indokolhatja a megtámadott végzés hatályon kívül helyezését, mivel minden jogi felülvizsgálattal

55 – A Konvent előtt tartott 2000. február 2-i beszédében, amelyben a gondos ügyintézéshez való jog felvétele mellett szólt, az európai ombudsman hangsúlyozta, hogy ezt az elvet a helyes hivatali magatartás biztosításáról szóló szabály elfogadása útján kell végrehajtani. Hasonlóképpen a Parlament az Európai Unióban az alapvető jogok helyzetéről szóló jelentésében felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy a helyes hivatali magatartás kódexének elfogadása nélkülözhetetlen az Alapjogi Charta 41. cikkének gyakorlati végrehajtásához (Cornillet jelentés, 2001. június 21., *Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban*, A5-0223/2001., 113. és azt követő pontok). Az európai ombudsmannak az összes közösségi intézményt és szervet érintő vizsgálata feltárta, hogy nem léteznek megfelelő szabályok. Ezt követően az európai ombudsman kidolgozta a helyes hivatali magatartás mintakódexét, és azt eljuttatta a közösségi intézményekhez és szervekhez azzal az ajánlással, hogy fogadják el a megfelelő eljárási szabályokat. Ezeket a szabályokat határozatok formájában közzé kellett tenni az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*. Míg a decentralizált ügynökségek elfogadták ezt a mintakódexet, a Bizottság a „helyes hivatali magatartás kódexe" című eljárási szabályokat nem határozatként, hanem a belső eljárási szabályzatának mellékleként tette közzé (HL 2000. L 308., 26. o.).

56 – Lásd még Lais, M., i.m.. (46. lábjegyzet), 461. pontját, aki szerint a gondos ügyintézéshez való jog és az azt alkotó különféle elemek esetében mindenekelőtt a Bíróság által kialakított korlátozások és megszorítások, illetve az általa meghatározott tartalom alkalmazandó.

57 – Az Európai Parlament 2001. szeptember 6-i állásfoglalása az európai ombudsman által a saját kezdeményezésére a különböző közösségi intézmények és szervek esetében a helyes hivatali magatartásról szóló kódex létezéséről és a közönség számára való hozzáférhetőségéről lefolytatott vizsgálatot követően a Parlamenthez benyújtott különleges jelentéséről, C5-0438/2000 – 2000/2212(COS).

58 – Lenaerts, K. és Van Nuffel, P., i.m.. (9. lábjegyzet), 17–140. pont, 783. o., szerint az „állásfoglalások" az EK 249. cikkben nem említett olyan más aktusok közé tartoznak, amelyet a közösségi intézmények elfogadhatnak. Utalnak azonban arra, hogy ezek az aktusok nem mindig irányulnak joghatás kiváltására. Schoo, J., *EU-Kommentar* (kiadó: Jürgen Schwarze), 1. kiadás, Baden-Baden, 2000., EK 189. cikk, 11. pont, 1732. o., a politikai állásfoglalásokat és a más intézményekhez intézett felhívásokat az olyan aktusok közé sorolja, amelyeket a Parlament a politikai vita fórumaként és nem jogalkotó szervként fogad el. E politikai aktusok között a 2001. szeptember 6-i állásfoglalást a Bizottsághoz intézett felhívásként lehet besorolni, amely arra vonatkozik, hogy a Bizottság éljen a közösségi jogalkotási eljárásban a kezdeményezési hatáskörével.

59 – Lásd a keresetlevél 49., 50. és 86. pontját. Az Elsőfokú Bíróság a múltban vizsgálta a gondos ügyintézés elvének megsértéseit, és ilyenkor maga is utalt az Alapjogi Charta 41. cikkére. Lásd az Elsőfokú Bíróság T-54/99. sz., max.mobil kontra Bizottság ügyben 2002. január 30-án hozott ítéletének (EBHT 2002., II-313. o.) 48. pontját egy panasz gondos és pártatlan intézéséhez való jog vonatkozásában és a T-242/02. sz., Sunrider kontra OHIM ügyben 2005. július 13-án hozott ítéletének (EBHT 2005., II-2793. o.) 51. pontját, a gondos ügyintézés elvének részét képező ésszerű határidő betartása elvének összefüggésében.

szemben megállnak azok az indokok, amelyekkel az Elsőfokú Bíróság alátámasztja a hetedik jogalapot részben elfogadhatatlanság, részben megalapozatlanság miatt elutasító határozatát.

95. Így a fellebbező azon kifogásával szemben, amely szerint nem tájékoztatták az Elnökség 2006. február 1-jei határozatáról, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 72. pontjában azt hozta fel, hogy az nem minősült a fellebbező számára sérelmet okozó végleges aktusnak. Mindenekelőtt meg kell ugyanis állapítani, hogy a 2006. február 1-jei elnökségi határozat címzettje nem a fellebbező, hanem a Parlament főtitkára volt. Ezenkívül ez a határozat jogi szempontból a FID-szabályzat 27. cikke (4) bekezdésének megfelelően az Elnökség által a főtitkárnak adott felhatalmazás a jogellenesen kifizetett összegek beszámítás útján való behajtására. Ennek a felhatalmazásnak azonban csak az Elnökség és a főtitkár kapcsolatában van jelentősége, és harmadik személyek felé önmagában semmilyen hatást nem eredményez. Kizárólag ezen felhatalmazásnak a főtitkár általi gyakorlása – a 2006. március 22-i határozat elfogadása útján – lehet hatással a fellebbező jogaira, és alapozhat meg ezáltal önálló panaszt. Amint az Elsőfokú Bíróság azt helyesen hangsúlyozta, ebből az következik, hogy a fellebbezőt közvetlenül érintő 2006. március 22-i határozatot és nem a 2006. február 1-jei határozatot kellett vele közölni.

96. Egyebekben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 33. pontjában utalt arra, hogy a 2006. február 1-jei határozat nem minősült a fellebbezővel szemben felhasználandó olyan bizonyítási eszköznek, amelyről a fellebbezőnek tudomással kellett volna rendelkeznie.[60] Az Elsőfokú Bíróság így helyesen állapította meg, hogy nem sértették meg a fellebbező védelemhez való jogát.

97. Következésképpen az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Parlament nem volt köteles közölni a fellebbezővel ezen határozat tartalmát. Nem sértették meg tehát az érdekelt tájékoztatáshoz való jogát, amely a közigazgatási eljárásban a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének egyik vonatkozása.

98. Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság helyesen utasította el a hetedik jogalapot, mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant. Mivel ez a határozat a gondos ügyintézés elvének semmilyen megsértését nem tartalmazza, ezt a jogalapot is el kell utasítani, mint megalapozatlant.

B – *A vizsgálat eredménye*

99. Mindezek alapján a fellebbezés megalapozatlan. A fellebbezést tehát teljes egészében el kell utasítani.

60 – Az Elsőfokú Bíróság ebben a vonatkozásban hivatkozik az 5. lábjegyzetben hivatkozott Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben hozott ítélet 118. pontjában szereplő közösségi ítélkezési gyakorlatra, amely a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvére vonatkozik, amely szerint annak, aki ellen a közösségi adminisztráció kifogást hoz fel, lehetőséget kell kapnia arra, hogy kifejtse álláspontját minden olyan dokumentumról, amelyet az ellene kifogást felhozó intézmény vele szemben kíván felhasználni.

V – Költségek

100. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A fellebbezőt, mivel pervesztes lett, a Parlament kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

VI – Végkövetkeztetések

101. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

– a fellebbezést teljes egészében utasítsa el, és

– kötelezze a fellebbezőt a fellebbezés költségeinek viselésére.